

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1933 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående beredande av möjlighet för byamännen i Norr Salbo by att återfå visst dem frändömt markområde.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I:140 av herr *Pettersson, Anton*, och II:286 av herr *Johansson* i Bro, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:ts anhålla om utredning och förslag rörande möjlighet för byamännen i Norr Salbo by i Västmanlands län att återfå ett markområde, som genom Kungl. Maj:ts dom den 22 februari 1923 förklarats tillhöra kronan.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för denna hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande av kammarkollegiet.

På 1680-talet upplåto byamännen i Norr Salbo och Söder Salbo byar i Västmanlands län åt kronan ett markområde, som var beläget mellan de båda byarnas inägor, att av kronan användas som övningsfält för en bataljon av Västmanlands regemente. Genom lantmäteriförrättning 1723 bestämdes och utstakades rågång mellan byarna, varvid större delen av det upplåtna övningsfältet tillades Norr Salbo by. År 1753 bestämdes att övningsfältet skulle vara mötesplats för hela Västmanlands regemente.

Genom en den 1 juni 1778 dagtecknad handling mellan kronan och Salbo byamän träffades sådan överenskommelse, att byamännen återfingo besittningen av vissa delar av övningsfältet mot det att byamännen till kronan upplåto annat område av byns ägor. Det sålunda bestämda övningsfältet, den s. k. Gamla Campementsplatsen, innehöll en ytvidd av omkring 90 tunnland.

Sedan Västmanlands regemente år 1906 anvisats en annan exercisplats, yrkade ett flertal delägare i Norr Salbo by efter stämning å kronan vid domstol, att de måtte förklaras äga bättre rätt till Gamla Campementsplatsen än kronan, när området upplåtits allenast med nyttjanderätt för att av kronan användas som övningsfält men icke längre toges i anspråk för detta ändamål. Rättegången, som finnes refererad i Nytt Juridiskt Arkiv 1923 avd. I sid. 69, avgjordes slutligen genom Kungl. Maj:ts dom den 22 februari 1923. Däri ogillades byamännens talan under motivering, att kronan okvald och ohindrad såsom ägare besuttit och nyttjat den s. k. Campementsplatsen vid Salbohed åtminstone från och med år 1778 till dess

densamma år 1906 upphört att användas såsom militär övningsplats samt att kronan därigenom jämlikt 15 kapitlet jordabalken vunnit urminnes hävd å området.

I motionerna göres i anslutning till en redogörelse för rättegången följande uttalande.

»Förhållandet är alltså att byamännen gått förlustiga sin rätt till ett av dem ursprungligen blott med nyttjanderätt för ett visst angivet ändamål upplåtet område därför att de icke förstått att i tid bevaka sina intressen. Starka billighetsskäl tala för att statsmakterna trots denna uraktlåtenhet låta byamännen återfå den ifrågavarande marken.»

Kammarkollegiet anför i sitt yttrande över motionerna i huvudsak följande.

»Varje grund synes saknas för den av motionärerna lämnade uppgiften, att Norr Salbo byamän gått förlustiga sin rätt till det av dem ursprungligen upplåtna området därför att de icke förstått att i tid bevaka sina intressen. Vid sådant förhållande och då ett bifall till motionerna skulle innebära, att de nuvarande hemmansägarna, vilka förvärvat sina fastigheter efter värden, som säkerligen bestämts utan hänsyn till en eventuell rätt till gamla campementsplatsen, skulle utan särskilt vederlag erhålla markområden, som deras företrädare i äganderätten för mer än 150 år sedan avstått från, finner kollegiet några billighetsskäl icke tala för bifall till motionerna. Kollegiet avstyrker alltså bifall till desamma.»

Utskottet.

Då ifrågavarande område genom laga kraftägande dom förklarats tillhöra kronan samt, såsom kammarkollegiet anført, de nuvarande hemmansägarna i Norr Salbo by säkerligen förvärvat sina fastigheter efter värden, som bestämts utan hänsyn till en eventuell rätt till detta område, kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionerna.

Utskottet hemställer därför,

att motionerna I:140 och II:286 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 40.

Reservation

av herrar *Henriksson* och *Gustafson* i Vimmerby, som yrkat bifall till motionerna.